

Dolenjske Novice.

Izbajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

H koncu leta 1891.

Z današnjo številko so dovršile „Dolenjske Novice“ sedmi letnik. Sedem let ni sicer ravno velika doba, ali za naš list je starost, kakoršne vsaj početkom ni mogel pričakovati. Res, hvala Bogu in vrlim rodoljubom, ki so nas podpirali! „Novice“ niso oslabele niti po vsebini — niti po številu naročnikov. Tem pomenljivejše je, da se število ni zmanjšalo, dasi so zagledali v tem času trije našim „Novicam“ podobni listi beli dan — dva na Kranjskem eden pa na Štajerskem. To nam je dokaz, da so „Dol. Novice“ potrebne in koristne, ter da hodijo pravo pot.

Radi tega bomo še dalje izdajali list v dosedanjej obliki za jeden goldinar na leto. Ravnali se bomo kakor doslej po geslu: „Vse za vero, dom, cesarja. Zvesto hočemo hoditi po potu,

katerega nam kaže katoliška vera, z gnjusom se bomo obračali od vsega, kar diši po novošeg-nem brezverskem liberalizmu, ki sili tudi med naš ljubljeni narod — celo po nekaterih listih. „Novice“ se sicer ne bodo stavile temu boju na čelo; tega namena si niso dale in tudi prostor jim tega ne dopušča, pač pa bodo vselej poučevale naše drage Dolenjce v tem duhu, priporočale vselej dobro in blago — pa tudi naravnost svarile pred volkom, ako bi se vrival morda v ovčjej obleki. Resnica in časni, ter večni blagor našega naroda jim bode prvo, naj bi tudi bilo nekojim neljubo.

Časi so hudi — posebno še za Dolenjce; trtna uš in druge uime delajo grozne skrbi našim gospodarjem, tisoče naših bratov se tudi peha onstran širokega morja v Ameriki po podzemskih jamah, da si prislužijo nekaj krajcarjev, katerih

PODLISTEK.

Kako se sloni usmrtujejo?

(Iz Kochovega glasila za živino-zdravilstvo.)
(Konec.)

V Cerknem v Kurhesiji hoteli so isto tako usmrtiti velikanskega zdivjanega slona. Najpoprej so poskusili s strupom, katerega so mu podali na kruhu (žemlji). Toda ker mu strup ni škodoval, sklenili so ustreliti ga.

Šest najboljših strelcev stopilo je pred voz, s katerega so se odvezle prednje deske, da se je videla slonova glava. Na to so začeli strelci streljati in sicer vsi naenkrat, meréč živali v okó. Kroglje so slona sicer zadevale, pa velikan se za to ni zmenil.

Tako so streljali vánj céli dve uri, in konečno je jel velikan omahovati. Pal je, pa skočil znovič po koncu, zdrobil voz popolnoma ter začel korakati prosto po dvorišči. Na nogi imel je privezano močno vrv, za katero je pograbilo veliko število moških ter poskušalo vreči slona na tla. Toda zaman; noga se ni premaknila z mesta, pač pa se je utrgala vrv. Toda ker so mu brž od

začetka bili izstrelili okó, je bilo moč dovolj blizo približati se živali in takó se je ta po nekoliko smrtonosnih stréljih zgrudila na tlá in poginila. Ta slon bil je $5\frac{3}{4}$ vatla visok in 8600 funtov težak.

Še bolj zanimivo je bil usmrten slon v Murti na Švicarskem. To je bilo dné 28. junija 1867. Ob 3. uri zjutraj odpovedal je neki slon svojó pokorščino; pograbil je svojega vodjo z rilcem, dvignil ga za 15 čevljev visoko, na to pa mu prebodel prsi z zobom.

Za tem se je slon podal nazaj v kletko, pa kmalo potem zdrobil vrata. Ni kazalo družega, nego umoriti ga. Ker strup za to niso spoznali za primeren, poslali so prošnjo v orožarnico v Freiburg, naj jim ta doloži top z strelivom, ki je tudi v petek došel. Med tem pa so pripravili barikade okolo ceste, zastavivši jo s kakimi 20 senenimi vozovi. Hrano za slona in posodo z vodo pa so nastavili takó, da je slon, prišedši iz kletke, moral iti za kakih 100 korakov daljave mimo topa.

Slon je prišel na prosto, pa se kmalo zopet vrnil. A na novi klic prišel je vèn znovič ter

jim domovina ne obeta. V teh razmerah je gotovo potreben dober svet. „Dolenjske Novice“ so ga dajale doslej zlasti v gospodarskem oddelku. Trud ni bil zastonj; marsikje vidimo že sami dober plod. Tudi za prihodnje imamo obljubljeni v tem podporo od moža, ki je zveden strokovnjak in ima tudi za pravo srečo naših rojakov vneto srce. —

Prepričani smo, da nas bodo naši rodoljubi podpirali v našem prizadevanju z naročevanjem, priporočevanjem lista — pa tudi z dopisi. Gradiva sicer listu nikakor ni pomanjkovalo, ali vendar pogrešamo dopisov od neke strani, od katere bi jih smeli največ pričakovati; v novem letu naj se nas tudi ti bolje spominjajo. Delajmo skupni za prospeh naše lepe Dolenjske, za srečo millega našega naroda.

Listu smo priložili poštni ček, ker je tako najcenejša pošiljatev denarjev. Za vsako pošiljatev prosimo **tri krajcarje** za poštnino priložiti. — Cena listu pa je, kakor dosedaj, za vse leto 1 gld, za Ameriko 1 gld. 50 kr.

 Razpošiljevanje „Dolenjskih Novic“ preide sedaj v druge roke in se bo vse z največjo pozornostjo vršilo.

začel jesti. Namerili so vanj top in sprožili ga. Ozval se je strašan grom; oblak prahu in dima dvignil je s tál. a tudi orjak tresel se je nekaj časa, naposled pa je telebnil na tlà. Kri je obilno lila iz obširne rane. Ko so poskušali streljati nanj iz karabinov, se je opazilo, da se kroglice kože niti prijete niso. Ta slon nahaja se še sedaj v muzeju v Bernu. Tehtal je 8000 funtov.

Novejši slučaji usmrtenja divjih slonov izvršili so se l. 1884 v Tonkingu, l. 1886 v Hamburgu, l. 1889 v Berolinu. Zanimiv je slučaj, kako so hoteli umoriti slona v Berolinu. V ta namen so pripravili zadrževalnico iz $\frac{3}{4}$ palca debele vrvi iz žice, katero so mu vrgli okolo vratu. To vrv so potegnili potem skozi železni obroč in potem skozi na pol odprta kletkina vrata na prosto, kjer je 42 mož hotelo s koloturniki vrv k sebi potegniti. Toda kmalo s početka naletel je slon s takšno močjo na obroč, da se je oboje strgalo in zdrobilo poprej, ne da bi bilo pustilo na koži kakšnega sledu za seboj. Ker se ta poskus ni posrečil, odstopilo je ravnateljstvo od daljših priprav in slon je ostal živ.

Na Dunaju umorili so velikega slona 1883 l.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Državni zbor se še vedno posvetuje o različnih stvareh. Naši poslanci se vestno potegujejo za naše koristi. Posebno moramo imenovati zadnji čas gospode Povšeta, Pfeiferja in Ferjančiča, ki so govorili res za naše deželne koristi — o uravnavi voda, osušenju ljubljanskega barja itd. Gospod Pfeifer pa je polagal vladi na srce, naj vendar skrbi, da se bode čisti dobiček zemljišč prav cenil, ko bode po preteku 15 let, leta 1896., nova cenitev. Pritrjevali so desničarji njegovemu izvrstnemu govoru. Škoda, da radi pomanjkanja prostora ne moremo o tem več govoriti. Judovski liberalci prav posebno sovražijo poslanca kneza Liechtenstajna, ker jim drobi debelo resnico. Kazal jim je, kako so podkupovali — in najraje bi ga utopili v žlici vode. Prave večine v državnem zboru še vendar ni, in je menda ne bode, krivi so Mladočehi, s katerimi se Poljaki nočejo zvezati; z levičarji pa iz mnogih vzrokov tudi ne marajo hoditi; — tako je vse negotovo in vlada bode dosegla, kar bode ravno hotela. — O Mladočehih govore češki listi sami, da med njimi ni prave edinosti. Bog daj Slovanom slogo — sicer bodemo le podlaga tujčevej peti!

Istrske Italijane, bolj prav lahone, je tako razjezilo, da je zmagal slovanski državni poslanec dr. Laginja, da skušajo vsemogoče načine, kako bi škodovali tamošnjim Hrvatom in Slovincem. Zmenili so se, da od njih ne bodo ku-

in sicer s strupom cyankalijem, katerega so mu podali na kruhu, nalašč za to pripravljenem. Prvi in drugi grižljaj je pogoltnil slon nemudoma, v katerima je bilo strupa, da bi zadoščeval za otrovljenje 614 ljudi; tretji grižljaj pa mu je izpal iz gobca. Na to se mu je brzo dalo piti vode in jesti jabolk, pa preteklo je več minut in slon je ostal še miren. Za tem je začel stresati, z glavo a to s početka nekoliko manj, potem pa vedno močnejše. Čez kake četrt ure je slon, kakor prevzet od nevidne moči skočil kviško, zastokal tako grozno, da je to prešinilo navzočim kosti in mozeg, na kar je kakor od strele zadet, zvrnil se na tla, da se je kar zemlja stresla pod njim. Strmenje in gibanje med navzočimi bilo je veliko, vsi so mislili: sedaj pak sedaj mora slon poginiti.

Toda med groznim stokanjem začela je lomiti slona huda božjast, pri čemur mu je glavo močno nagnilo nazaj na vrat. Rilec njegov se mu je mahoma stegnil kviško, pa zopet zvil kakor polzeva lupina. Oči so mu odrevenele, zarudele in izstopile, dihanje je postalo težko in zategnjeno. Gobec se mu je časih odpiral, časih krčevito stisnil. Toda smrti ni bilo. Še le čez kakih 37—39 minut

povali vina; tirjajo posojila nazaj, koje so jim dali ti dobrotniki po 15, 20 procentov. Tu je pač dolžnost zavednih narodnjakov, da pomagajo djansko tem trpinom.

Naši bratje **Korošci** se bolj in bolj zavedajo. Pri občinskih volitvah zmagujejo tudi v občinah, kjer so imeli prej nemčurji večino. To peče liberalne Nemce, da kar besné.

Kaj je novega po širokem svetu?

V **Italiji** se je vnelo hudo besedičenje, ker je naš avstrijski poslanec Tirolec Calinger v delegacijah djal, da je treba rešiti rimsko vprašanje, to je zagotoviti papežu potrebno prostost. To jim bode rana na telesu, dokler bode tako kakor je sedaj.

Bolgari hočejo dovoliti svojemu prejšnjemu knezu, hrabremu Batenbergu letno plačo, da mu pokažejo svojo hvaležnost.

Govori se, da se je **Rusija** zjediniła s papežem v tem, da se za vse ruske katolike imenuje eden nadškof.

Ruski car je baje rekel, da nikdar in nikoli ne bode pritrđil, da bi se njegova samovlada spremenila v vstavno, kakoršna je na priliko naša Avstrija.

Rusija ima največjo nadlogo z grozno lakoto, ki tare čez 40 milijonov Rusov. Bila je slaba letina — in žita se je preveč izvozilo na tuje. Vlada je pozneje ali prepozno prepovedala izvažanje; nekateri trgovci so pa žito nakupičili, ki ga sedaj stiskajo, da bi tako iz lakote vlekli

po zavžitji strupa, ko je bil slon od bolečin ves s peno pokrit, bilo je videti na njem, da pojema. Vendar to usmrtenje bilo je še najnaglejše izmed vseh doslej opisanih, ki se je tudi popolnoma posrečilo. Zamorjeni ta slon bil je 2,95 met. visok, 3,20 met. dolg ter je tehtal okolo 3525 kg. Danes ga je mōči videti v natorno-zgodovinskem muzeju na Dunaju.

Iz teh opisanih slučajev je razvideti, da prizadeva usmrtenje slona veliko truda lastnikom zverinjakov, ko je vendar žival že zaprta in je lahko izbirati za njo način smrti, kakošen se komu poljubi. Kakova težava mora biti potem s popolnoma divjimi sloni, si lahko vsak misli. A v obliži takošnega orjaka-soseda mora živeti človek v domovini velikanskih slonov. Prebivalci teh pokrajin imajo pač pogostoma priložnost, poskušati, kaj je strah pred nevarnimi živalmi, o katerih mi tukaj še pravega pojma nimamo. Ker živimo v dosti srečnejših razmerah, moramo pač zaradi tega še dosti bolj ljubiti lepo svojo domovino, zemljo slovensko, spominjaje se večkrat neizgovornih svojih sobratov v Aziji in Afriki.

dobiček. Vlada ruska sedaj pošilja okrog uradnike, da popišejo in tudi vzamejo žito, da se razdeli med stradajoče. Lakota je taka, da od nje ljudje bolehajo, mro; taka, da tu in tam jedó — travo. Bog nas varuj lakote!

Povedali smo vže, da je bila v **Braziliji**, velikej državi južne Amerike, vstaja. Govorilo se je, da ni bila krvava, ali sedaj pa je dognano, da je tekla kri: bilo je nekaj sto ranjenih in pobitih. Predsednik Foneska jih je dal nad 1000 zapreti in mnogo usmrtiti. Bivši pred par leti pregnani braziljski cesar je umrl v Parizu.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta. — Naš „Sokol“ je priredil dné 5. decembra kakor vsako leto tudi letos svoj „Miklavžev večer“. Bil je ta večer dobro obiskan, posebno je bilo mladine mnogo. Točke sporeda so se dobro vršile, seveda je našel največ zanimanja, toda objednem tudi strahu pri mladini Miklavž s svojim spremstvom, kateri je otroke spraševal ter jih je tudi obdaroval.

Drugi dan, to je nedeljo dné 6. t. m. pa je bila obdarovana šolska mladina v Citalnici z lepim suknjem za gorko zimsko obleko in trdnim usnjem. Znano je, da vsako leto naš vrli „Sokol“ naprosi več odličnih gospá, katere za blagi samarijanski namen prosijo milodarov. Dobile so jih do sedaj tudi vedno obilo, upamo isto tudi v bodoče. Letos je bilo obdarovanih 15 dečkov in 18 deklic, kar je gotovo lepo število za naše mestece in tudi dokazuje marljivost gospejinega odseka.

Zbralo se je ta dan omenjeno število uboge šolske mladine nekateri z roditelji, veleč g. pater Florentin, gospe: Guštinova, Pauserjeva in Poljančeeva, učiteljica gdč. Clarici in trije odborniki „Sokola“. Veleč. gospod vodja ljudske šole pater Florentin je blagovolil spregovoriti nekaj besed zbrani mladini ter omenil, da Miklavž tudi uboge mladine ni pozabil ter da bode mladina vsled prizadevanja „Sokola“, blagih gospá in mnogih dobrotnikov obdarovana, za kar se pa saj hvaležna kaže s tem, da bode pridna ter Bogu in ljudem dopadljiva. Priporočal je mladini, da naj se obrača do vse-mogočnega z molitvijo za svoje dobrotnike.

Otroci so bili zelo veseli svojih darov. Gospodičina učiteljica Clarici se je v kratkih besedah zahvalila v imenu obdarovanih učenk.

V istini je to blagi čin našega „Sokola“ in blagih gospá ter upamo, da ga bodo tudi v bodoče gojili. Bog jim povrni stoterokrat ves trud!

Iz Šmihela pri Novem Mestu. — Znana je gorečnost g. župnika v Šmihelu. Vsako leto nas razveseli s kako novo večjo — v povišanje

slave božje, dušno in telesno korist svojim faranom. Letos je preskrbel župnijske cerkvi krasno obleko — lepe presne slike.

Gospod Anton Cej, slikar, zdaj tukaj stanujoč, je napravil v času od 7. julija do konca novembra t. l. na presni zid te-le slike: V kapeli na listnej strani (kapeli sv. rožnega venca) je naslikal 15 skrivnosti svetega rožnega venca. To delo je bilo težavno, ker ni bilo lahko dobiti prave simetrije. Gosp. slikar pa je res pogodil izvrstno. Djal je vesele in žalostne skrivnosti okoli dveh oken — častitljive pa na obok. Okoli okna pri zakristiji so te-le slike: Angelj Gabrijel stoji pred preblazeno devico Marijo ter jo pozdravlja in ji oznanja, da bo rodila Sina Božjega. — Marija stopi v hišo Caharijevo kjer jo sveta Elizabeta pozdravlja. — Rojstvo Jezusovo v Betlehenskem hlevcu. Na višavah prepevajo angelji in v hlevu pobožni pastirji molijo novorojenega Izveličarja. — Marija 40 dni starega Jezusa prinese v tempelj in sveti starček Simeon ga vzame v naročje. — Marija 12letnega Jezusa po tridnevem iskanju najde v tempelju.

Na nasprotni steni so okoli okna slike, katere predstavljajo skrivnosti žalostnega dela svetega rožnega venca: Jezus na oljskej gori poti krvavi pot. — Jezusa bičajo. — Jezus s trnjem kronajo. — Jezus nese težak križ na goro Kalvarijo in Jezus na križu.

Obok te kapele je razdeljen v pet delov, katere ločijo lepi ornament. Tu vidiš Jezusa, ki je kakor premagovalec smrti in hudiča ostal iz groba, okoli groba pa prestrašene vojake.

Če se ozreš na stran proti cerkveni ladiji, zagledaš lepo podobo našega zveličarja, ki se vzdiguje v nebesa; spodaj pa vidiš glave apostolov, ki žalostni gledajo za svojim Gospodom. — Nad oknom pri zakristiji se ti na oboku predstavlja poslanje sv. Duha. — Nasproti cerkveni ladiji je Marijino vnebovzetje, v sredi oboka pa Marijino kronanje v nebesih.

Vse slike so čedne, res lepe, vsacemu všeč, kedor jih vidi; vendar presegajo gotovo v lepoti vse druge slike častitljivega rožnega venca. Te poslednje podobe so krasnejše, ker je imel gospod slikar več prostora kakor pri prvih.

V kapeli na evangelijski strani je altar žalostne Matere Božje. Tu vidiš na oboku štiri slike: Marija Jezusa v tempelju daruje in sveti starček Simeon jej prerokuje, da jej bo meč presunil srce. Na tej podobi poleg Marije zapaziš tudi sv. Jožefa, in poleg sv. Simeona staro, pobožno vdovo Ano. — Druga slika predstavlja beg v Egipt. Marija sedi na osliču in sv. Jožef, ki osliča vodi, kaže z roko, da bode ta kmalu na cilju popotovanja. — Tretja kaže Marijo, ki sreča Jezusa s križem obloženega. Me-

nim, da je ta med vsemi slikami najlepša. — Četrta slika kaže 12 letnega Jezusa v tempelju med pismouki, ter Marijo in sv. Jožefa, ki sta ravno stopila v svetišče božje. Kapela ima tudi lepe okraske (ornamente), v sredi oboka pa je srce, prebodeno od sedem mečev. Lepe so podobe v prvi kapeli, še krasnejše v drugej, reči smemo, da mojstersko delo.

Ali gotovo presega vse, slikarija na oboku cerkvene ladije. Tu je v sredi podoba sv. Frančiška Pavlanskega, kateri je v Šmihelu visoko čislán in do katerega ima verno ljudstvo posebno zaupanje. Svetnik je na oblakih in kaže z eno roko v nebesa, z drugo pa na sedem alegoričnih ženskih podob, katere so pod njim. Te pomenijo poglobitve čednosti Sv. Frančiška Pavlanskega. Svetnik kaže z eno roko v nebesa, z drugo pa na te podobe, kar ima brez dvoma ta-le pomen: Te mene v nebesa peljejo, s temi čednostmi sem si prislužil nebesa. Srednja ženska podoba drži v desnici kelih in v levici križ, pomeni trdno vero sv. Frančiška P. Poleg te stoji na levi ženska, ki ima oči povzdignene proti nebu, roke na prsih pobožno sklenjene, spodaj pa je kadilnica, iz katere se dim vali. Jasno je, da pomeni nepretrgano, gorečo molitev svetnikovo. Poleg ženske, ki kaže molitev pa stoji druga, ki v eni roki drži vrč, v drugej pa hlebček kruha; prestavlja vedni post sv. Frančiška P. Pod to pa vidiš zopet mater z detetom, ki ga misli dojeti. Ta pomenja ljubezen in sladko prijaznost tega svetnika. Na desni srednje podobe ženska križana drži roke, v katerih ima majhen križ, v kateri ima svoje oči vprte. Pod nogami ima zemeljsko kroglo (zemljo). Ta pomenja sv. Frančiška P. ljubezen do križa in do uboštva. Poleg te na kraju ima ženska v desnici zlato krono, v levici pa kačo, ki s svojim gobcem drži svoj rep. Glava je začetek, rep konec. Ta kolobar (kača) pomeni stanovitnost, krona pa plačilo za stanovitnost. Pod to je sedma podoba — sedeča ženska, ki ima v svojem naročju pleteničico in v njej dva goloba, pod nogami pa žezlo in kraljevo krono. To kaže, da je bil sv. Frančišk Pavl. krotak, priprost, čist kakor golob, in da je vse pozemeljsko z nogami teptal, je čast in bogastvo sveta imel za — blato. Na oboku v presbiteriji je simbolična podoba, ki nam predstavlja vero, upanje in ljubezen; križ vero, sidro upanje, srce pa ljubezen. To je prelepa slikarija v šmihelske cerkvi. Meni vsaj je jako všeč. Pojdi pogledat — všeč bode tudi Tebi.

Sklepaje pristavim le še to-le: Kedor ima potrebo preskrbeti si lepih slik v cerkvi ali kje drugej — obrni se do g. Ceja v Novo Mesto, ne bode mu žal. Gospod je jako marljiv, postre-

žen in ne drag. Kedor pa ne verjame, naj pride ter se prepriča z lastnimi očmi, kar bode gotovo bolje kakor sama beseda v „Dol. Novicah“.

Domače vesti.

(Premeščanje.) Gosp. okrajni glavar vitez pl. Schwarz je prestavljen iz Novega Mesta v Pazin v Istriji. Na njegovo mesto semkaj pride g. Oton vitez Fräuzl pl. Vesteneck. Ta gospod nam je dobro znan vže iz prejšnjega službovanja v Novem Mestu. Z veseljem ga bomo pozdravili kot okrajnega glavarja.

(Politični obhod dolensjske železnice) zaukazalo je vis. c. kr. ministerstvo za trgovino z dné 22. novembra t. l. in priobčenim odlokom vis. deželne vlade v Ljubljani dné 28. novembra in se vršiti ob času, ki se še posebej določi in sicer od Grosupljega do Trebnjega v zvezi z razlastitvenim obravnavam in poizvedbo gledé ognjevarnih naprav. Vsled tega razpoloženi so delni operati pri zadetih katastralnih občinah z vsemi narisi in z zaznamki cest in vodotokov z glavnimi razmerami dotičnih prehodov in umetnih stavb, ter z spiski potrebnih zemljišč in pravic, kakor tudi imen in bivališč razglašencev, ter z spiski za ognjevarne naprave pri dotičnih županstvih, in sicer operati katastralnih občin: Mali Videm, St. Štefan in Velika Loka pri županstvu v Veliki Loki, operat katastralne občine Trebnje pa pri županstvu v Trebnjem, kjer bodo razgrnjeni skoz 14 dni, počenši od 9. decembra t. l. do 23. decembra t. l., da jih vsakdo lahko pogleda.

(Ogenj.) Dné 3. decembra pričel je okolo 8. ure zvečer goretí kozolec g. Zurca (Štemburja) blizo Drske ter je pogorel. Naše gasilno društvo zbralo se je jako urno, toda ker ni bilo večje nevarnosti ni šlo na prostor požara.

(„Dolensjsko pevsko društvo“) imelo bode v saboto dné 19. t. m. svoj redni občni zbor ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“. Vspored: 1. Poročilo dosedanjega odbora (tajnika, blagajnika in arhivarja); 2. volitev predsednika; 3. volitev odbora; 4. volitev revizorjev blagajne; 5. slučajnosti. — K obilni udeležbi uljudno vabi vse izvršujoče in podporne člane odbor.

(Novorojeno dete umorila) je neka 28 let stara dekla v Ločni ter ga zagrebla v podstrešji v pleve, toda kmalu so jej prišli na sled ter jo orožniki odveli v preiskovalni zapor tukajšnje okrožne sodnije, kjer jo čaka zaslužena kazen.

(Blagi čin.) Vrla gospa Josipina Hočev var v Krškem bode za božičnico obdarovala učence tamošnje meščanske šole s toplo obleko. Splot je storila ta blaga dobrotnica vže nešte-

vilno mnogo za trpeče človeštvo — vžlasti še za krško mesto toliko, da so jej pač meščani dolžni vedno zahvalo.

(Preširnov večer) prirejen po Kostanjeviškem bralnem društvu dné 8. decembra bil je dobro obiskan. Gostje došli so iz Novega Mesta, Št. Jerneja, Krškega in drugih bližnjih krajev. Čudili smo se močnemu zboru, posebno obilo zastopanemu po ženskem spolu. Vse točke so se dobro vršile, posebno pa krasni bariton samospjev s spremljevanjem na glasovirju „Mornar“, predaval je jako izborno g. Ed. Trček, kateri je objednem jako marljivi pevovodja temu mlademu zboru na Dolenskem. Želimo, da bi se petje tudi nadalje uspešno gojilo ter našlo dokaj posnemalcev v naši domovini. Hvala pa gré na vsak način marljivo delujočemu odboru bralnega društva za prelepi zabavni večer, kateremu naj še drugi sledijo.

(Grozna nesreča) se je zgodila v Bakercu, v ambruškej župniji: Neki tamošnji gospodar se je napravljaj na lov ter je usedši se h kosilu položil nabito puško na posteljo. Štiri letni otrok natihoma zleze k puški, napne petelina, puška se sproži in ves naboj zadene staro mater, ki je bila takoj mrtva.

(„Matica Slovenska“) je razposlala svojim članom letošnje knjige. Razveselila nas je s prelepim darom treh knjig: „Letopis za l. 1891; „Zgodovina Novega Mesta“ pa povest „Pegam in Lambergar“ smo prejeli. — Za nas novomeščane je še posebno veselo to, da ste dve knjigi spisali naši gospodje in pa, da ena popisuje ravno našo zgodovino. G. dr. F. Detela ravnatelj nam pripoveduje v prekrasnej besedi svojo povest Pegam in Lambergar tako mično, da ne odložiš knjige, dokler je nisi prebral do konca. Dejal je nam neki gospod, ki je pač zveden mož: v slovenskem jeziku je nimamo še povesti, ki bi bila tako lepa, kakor je Pegam in Lambergar. Bog daj gospodu ravnatelju krepko zdravje, da nas bode še mnogokrat razveselil s podobnimi plodovi svojega uma. — Nekaj več pa moramo spregovoriti o drugej knjigi „Zgodovina Novega Mesta“ — kajti popisuje takorekoč nas. — Marljivi gospod pisatelj prof. Vrhovec, ki je popisal vže svoje rojstno mesto Ljubljano, nam je podal tu v prekrasnej obliki knjižico, koje more biti vesel vsak novomeščan, da vsak Slovenec. Jako se je moral pač truditi, da je nabral o našem malem mestecu toliko gradiva; a ne podaja nam samo suhoparnih dogodkov, knjiga je prepletana z mičnimi dogodbicami, pripovedkami, ki delajo berilo ne samo podučno, ampak ob enem tudi kratkočasno. Kdor koli je prečital knjigo mi to brez dvoma rad potrdi. — Najprej ti gospod pisatelj popisuje lego in okolico Novega Mesta, kaže II. najstarejšo zgodovino, po-

pisuje III. staro mesto, v katerem oddelku našteva pod 16 številkami cerkve, samostane, javne zgradbe itd. Sledi IV. doba od l. 1365—1580 od ustanovitve po Rudolfu do lutrove vere. V. doba od ustanovitve Karlovca do Marije Terezije do francoske vlade. VII. Francozje v Novem Mestu. H koncu dodaja pod VIII. še posebej zgodovino novomeškega kapiteljna in pod števil. IX. zgodovino novomeških šol. — Po vseh teh dogodkih vodi čitatelja gospod pisatelj tako — zlasti ko podaja kulturno sliko, da kar vidiš počenjanje naših prednikov. Dodatek ima še doslovno tri za zgodovino Novega Mesta važna pisma. — Novomeščani, sežite po tej lepej knjigi, zanimivala vas bode. Videli bodete vrline pa tudi slabosti svojih prednikov. Prve posnemajte, družih se varujte!

(Novomeške ulice in trgi,) katerih imena so se v teku let do čistega pozabila, bodo zopet po občinskem sklepu imena dobili. To živo potrebo so čutili posebno tujci; težko je komu kaj dopovedati, kdor imen hišnih lastnikov ne pozna. Knjige ima na prodaj v Novem Mestu Krajčeva knjigarna; prva po 60 kr., druga pa 1 gl. 20 kr.

(Krasen vinograd.) Kdor pride v Šmarjeto in mu čas dopušča, ogleda naj si nov vinograd gosp. Pergarja, imenovan „Ravnik“ pod Kogom. Takih, tako mogočnega rezja trt se ne vidi vsak dan, že celó dandanašni ne, ko strupena rosa (peronospera) tako gospodari. Ta vinograd je pač najlepši dokaz, kaj goveji gnoj pri trti izdaja in kako čez vse hasljivo da je škropljenje. Gospodu Pergarju čast!

(Ječmena) pridelanega letos iz hanaškega semena, pošljejo naj se uzorci v namen prodaje vodstvu kmetiške šole na Grmu.

(Iz Livna v Bosni) sporoča „Glasnik jugoslavenskih franjevac“, kako dobre, da izvrstne orglje sta tamo letos postavila naša rojaka, brata Zupana iz Kamne Gorice pri Kropi. Profesor o. A. Čengić jih hvali tako v omenjenem listu, da smemo bratoma le čestitati.

Srebrna primica mil. škofa Vrtina.

V predzadnjem listu smo omenili, da je bil prečastiti mil. gospod Vertin, škof iz Marketa v severnej Ameriki tu v Mestu. Prepričani smo, da bo našim Dolenjcem jako drago, ako zvedo, kako so tega našega imenitnega rojaka počastili tudi Amerikanci ob priliki, ko so 1. septembra obhajali 25letnico svojega mašništva. Vedamo jim radi tega tukaj nekaj vrstic iz „Ameriškega Slovenca“.

Izvanredna slavnost vršila se je dné 1. septembra t. l. v mestu Marquette, Mich. Izvanredna, povdarjena v trojnem pomenu besede, kajti bil je to 1. zaželjeni dan za tukajšnjo škofijo, imenovano: Saul Ste. Marie and Marquette; bil je 2. vesel trenotek za vso rodovino blagorodnih Vertinov; in 3. bil je ponosni praznik za vse Slovence, naj vže žive na starem ali pa novem svetu. Dolgo popreje vršile so se priprave

za to srebrno primico. Duhovni škofije imeli so posvetovanja, kako bi najdostojneje ob tej priliki počastili svojega višjega pastirja. Soglasno so sklenili priljubljenemu vladiki omisliti v znak spoštovanja in časti novo pontifikalno opravo, ter se sobrati na slavnostni dan kolikor možno v dvorcu škofijskem. Rešili so dano si nalogo. Od vseh strani prostrane škofije prihajali so dušni pastirji — mnogo jih je bilo tudi od drugod dné 31. avgusta v mestu Marquette. O kako živahno je bilo oni večer in ves drugi dan v škofiji, ter na okolu! V pritličnih prostorih škofijske cerkve sobrala se je pod noč duhovščina in se poklonila mil. škofu. Adreso na domačega vladiko prečital je župnik Tomaž Atfield iz Hancocka-a. Razpostavljeni so bili ondi tudi od duhovništva darovani predmeti. Ti so bili naročeni v Parizu na Francozskem. Povsem fino pa dovršeno delo. Veljali so ti darovi čez 2.000 dolarjev.

Nato je bila skupna večerja. Tam bi bilo potrebno, da bi imel človek več oči, ušes in jezikov. To vam je bilo skoraj kakor nekdanj na binkoštno nedeljo v Jeruzalemu, govorilo se je: angleški, francozki, nemški, italijanski, poljski, češki, — da tudi slovenski. Bili smo še v obednici, ko jame godba svirati. — In dolgo, dolgo v pozno noč vabilo te je to ubrano sviranje, glasno popevanje, smehljajoče govoričenje, ter živahno gibanje.

Prava slovesnost se je pa vršila dné 1. septembra. Po 10 uri dopoldne bil je veličasten sprevod iz škofije v veličastno katedralo. Pred 12 leti je pogorela stara cerkev; dandanes še nekateri trdijo, da je to učinil hudobni človek. Na pogorišču vzrasla je nova krasna škofijska cerkev; vlni je bila sv. Petru na čast posvečena. V nji sedaj počivajo telesni ostanki Friderika Barage. Radi požara morali so prenesti krsto tega velikega misijonarja in škofa v palačo škofovo; a pred vlaškim preležili so jo zopet nazaj.

Sprevod je bil povsem sijajen. Naštel sem 57 duhovnov in te-le prelate: Monsignore Zeilinger, opat Ločnikar, škofje: Mark, Foley, Vertin in nadškof Kutzer iz Milwaukee.

Jubilant opravljal je sv. daritev nove zaveze čistim, močnim, ginjenim glasom. Pridigal je znani govornik škof Foley iz Detroit-a. Vsi cerkveni prostori so bili napolnjeni. Okolo ene ure popoldne cerkvena slavnost dokončana. V istem vspredu nazaj. Nato skupni obed. —

Zvečer priklopelo pa je navdušenje do vrhunca. Godba se je nastanila v spodnjih prostorih škofije. Popevke vsakovrstne razlegale so se na okolu . . . celo: „Hej Slovani“, in „Naprej zastava Slave“.

Mil. godovnjak pozivali so mene, naj poiščem in skupaj spravim vse slovenske gospode. Zbrali smo se v škofovi privatni sobi. Lepo nas je bilo videti rojake iz stare naše očetnjave! Navzoči so bili: stariši škofovi, opat Bernard Ločnikar iz Colledgeville, Minn., (introniziran lani 27. avg.) Jožef Buh, generalvikar škofije Deluth, Minn.; dekan Čebul, rev. Erlach, rev. Ant. Režek (imel primico 13. jul. 1890 v Hancock) in pa moja malenkost. Marsikaj smo se bratovski pomenili; izpraznili tudi kupice šampanjca na zdar mile nam domovine slovenske! Mil. škof sami navduševali so nas, češ, naj kako domačo zapojemo! Istinito moram priznati, to bil je pravi brato-ljubja večer! Prezvisešeni vladika Janez Vertin porodili so se 17. julija 1844 l. v vasi Dobliče pri Črnomlju na Dolenjskem. Pri hiši se je reklo „pri Gorčakovih“. Na tistem mestu je sedaj šolsko poslopje. Darovala jo je namreč družina preselivši se v daljno Ameriko dobrodejnim učnim na-

menom. Gimnazijo obiskovali so škof v Novem Mestu; 18letni mladenič pa podali se s stariši čez atlantiški ocejan. Pobožni in za pravo srečo svoje dece vneti stariši poprosijo tedanjega škofa Baraga, naj bi blagovolil vsprejeti nadarjenega in ukaželjnega sina v kako duhovno semenišče. Radi volje se ustreže tej želji. V Salezijanum-u v Milwaukee zvršijo bogoslovne vede najboljšim uspehom. Škof Fr. Baraga († 19. januarja 1867) posvetili so jih v mašnika dne 31. avgusta 1866 l. in sicer zadnjega pred svojo smrtjo. Službovali so 5 let v Houghtonu in čez 7 let v Neganuee. Ko so se pa mil. škof Ignacij Mrak (rojen 16. oktobra 1810 l. v Poljanah na Gorenjskem) radi starosti odpovedali težavni službi škofovski, bili so od sv. Očeta izbrani naslednikom. Slovesna intronizacija vršila se je 14. septembra 1879 l. Navzoči so bili nadškof Mihael Heiss in škofa Borgess in Spalding.

Kot vladika imajo neumrljive zasluge za novo krasno katedralo in zlasti za razširjenje prave sv. vere po razsežni škofiji. O koliko je za njihovega vladanja vzrastlo novih cerkvâ in misijonskih kapelic, koliko spreobrnilo drugovercev k edino izveličalni sv. veri!

Sedaj ima škofija 66 dušnih pastirjev, 50 cerkvâ, 65 misijonskih postaj, 17 katoliških šol s 4000 učenci, 1 dekliško višjo izobraževalnico, 2 ustanova za sirote (eno za dečke in eno pa za deklice), 3 bolnišnice, vseh rim katoličanov pa do 60.000 duš.

Stariši prevzvišenega škofa še žive in bivajo v mestu Hancocku. Pred tremi leti obhajali so kaj slovesno zlato poroko. Oče Jožef Vertin, bil je vedno delaven, podjeten, pobožen ter za vse dobro vnet mož; dandanes se še ukvarja s trgovino in je še precej trden; mati Marija je pa blaga žena, le bolezen jo vže nekaj let sem ter tje nekoliko nadleguje. Večni jima daj dočakati na zemlji še dijamantne proke!

Stareji brat škofov, Josip ima obsežno prodajalnico (ravno sedaj novo zida) v mestu Red-Jacketu; mlajši brat Jurij je pa vlani umrl na Veliki pondeljek v Chicagi zapustivši doma v Hancocku vdovo in tri otročiče; ena sestra Marija, omožena Busch, preselila se je pred kakimi tremi leti v boljšo deželo — tje kaj gori, kjer je kristjanom pravi veliki dom.

Mil. škof so visoke rasti, lepe čvrste postave, zdravega života in jasnega, prijaznega obraza.

12. septembra podali so se na romanje v večno mesto Rim, da se poklonijo sv. očetu Leonu XIII. Spremljata jih duhovna Nemeč Faust in dr. Vitali, Italijan. V znamenje, kako jih spoštujejo verniki škofje podarili so jim za potovanje 4000 dolarjev, to je — čez 8000 goldinarjev.

Vsegamogočni jim dodeli srečnim in zdravim povrniti se nazaj; veliko, veliko let še modro, ter sadunosno vladati od Boga izročeno čredo škofije Marquette in ućakati zlate maše. Bog daj!

Josip Zalokar.

Razne vesti.

* (Pomanjkanje ženinov.) V dunajskem drž. zboru zahteval je dne 6. novembra poslanec Hofmann višjih učilišč za dekleta, da bi one mogle se pripraviti na prislužek svojega vsakdanjega kruha. Govornik je dejal, da na dunajskem predmestju Wieden tri petine deklet ne more gojiti upanja, da bi se omožile vsled statistično dokazanega pomanjkanja ženinov. V Avstriji presega število žensk število moških za poldrugi milijon. Ko bi se tudi prisilili k ženitvi vsi samci, bi vendar še vedno ne zmanjkalo starih devic.

* (V severnej Ameriki) v mestu San Antonio v državi Teksas je umrl bogatin John Tuvo h ig, ki je zapustil okoli 3 milijone dolarjev — torej čez 6 milijonov v našem denarju katoliški cerkvi.

* (Čudni ljudje.) V severnej Ameriki se nekateri ljudje „temperenelari“ srdito bojujejo zoper vsako upijanljivo pijačo. Nekateri delajo tu takove nespameti, da jim „Amerikanski Slovenci“ po pravici pravi bedaki in bedakinje. N. pr. g. Hungerfost v Cheteriji je dobil jabolko, kakor prej še nikdar ne. Kaj s sadjem početi? Napraviti jabolčni mošt — se mu je zdelo greh. Jabolka podariti sosedom, bi bilo tudi greh, ker bi ti delali iz njih jabolčni mošt — kaj si izmisli „bistra glava“ jabolka pomeče v vodo — bedak! — Ako njegovo drevje tako pogrešen sad rodi, zakaj ga ni vže zdravnej posekal?

(Uganola.) „Glej ljuba ženka, danes sem imel srečo na lovu ter ti prinesem štiri zajce.“ — „Ni mogoče! prodajalec divjačine je pač razprodal?“

V mesecu novembru v Novo Mesto vračujoča se pisma:

Willänder, Nordamerica (rec.) — Dragulj Gabr., Baiern (rec.) — Johann Darove, Sentlar Nord America — Bojanc Franc. St. Paul Nord Amerika. — Sterbenc Maria, Chicago Nord America. — Anna Terzan, Ljubljana. — Janez Kresc, G. Lašič. — Josef Bozja, Görz. — Micula Antic (?). — Jeroni Ogulin (?). — Strema Anton, Gelsenkirchen, Deutschland, Westphalen. — Anna Kovačič, Agram. — Hortense Schodak, Franz. — Josef Kolenc, Triest. — Franciska Wutscher, Zlatar. — Johan Malnar, Manistique. — Tischler, Wien. — Johan Hrastar, Wien. — Majer, Hamburg. — Majer, Hamburg. — Grabner Josef, Mirna Peč. — Marija Prime, Triest. — Johann Geršak, Königsberg St. Peter. — Jancic, Laibach. — Brez imena Wien. — Jakob Mišic, Ljubljana. — Galimo Giocomo, Agram. — Agnes Golobic, Calumet. — Miha Majerle, Leadville. — M. Marschalek, Laibach. — Johan Longer, Laibach. — Franc Kočevar, Turško (neodposlano.) — Franc Dubler, Metlika. — A Papež, Treffen.

Listnica uredništva.

Štef. Št. ne moremo sprejeti, ker ne moremo delati prepira. Ne pomagalo bi nič, marveč le škodovalo. Da je tako ravnanje nespametno in škodljivo je gotovo — ali vendar, poravnajte med seboj?

Loterijske srečke.

Gradec	5. decembra	15	81	58	80	68
Trst	12. „	12	22	14	81	25

Zahvala.

Udano podpisani odbor šteje si v sveto dolžnost, da se tem potom zahvali v prvi vrsti blagim gospem za požrtvovalno delovanje pri nabiranju milodarov za preskrbljenje zimske obleke za ubogo šolsko mladež; vsem darovalcem milodarov; g. vodji ljudske šole za naklonjenost, njegov prihod in nagovor o priliki obdarovanja, ter vsem, kateri so pripomogli do lepega vspaha bodisi z dejanjem ali dobrim svetom. Vsem kličemo:

„Povrni Bog! in Na zdravje!“

V Novem Mestu, dne 12. dec. 1891.

Odbor „Sokola“.

Št. 162

[249—1]

Razglas zmajševalne dražbe.

V pondeljek, dné 4. prosenca od 10—12 ure dopoldné bode pri trškem predstojništvu v Žužemberku zmajševalna dražba za zidanje sodnega poslopja v Žužemberku in morebitnega sodnikovega stanovanja v njem.

Izklicna cena za sodno poslopje je 20693 gld. in 38 kr., za isto z mogočim drugim nadstropjem, v katerem ima biti sodnikovo stanovanje, 25610 gld. in 78 kr.

K tej obravnavi vabijo se podjetniki s pristavkom, da se pri trškem predstojniku Florijančič-u Francu v Žužemberku, št. 2 ob navadnih dnevnih urah lahko ogledajo načrt, občni upravni in podrobni zgradbeni uveti (pogoji).

Vsak dražilec ima pred začetkom ustne obravnave položiti pet odstotkov izklicne cene (20693 gld. in 38 kr.) kot odstopnino (skesnino.)

Kedor bi zgradbe ne dostal, dobi odstopnino precej nazaj, tisti ki jo dostane, mora jo pa zvišati na deset od stotkov tistega zneska, za kateri je zgradbo prevzel, potem ko se je prevzetej odobrilo.

Pismene ponudbe, kolekovane s kolekom 50 kr. sprejemajo se le do začetka ustne obravnave pri podpisnem predstojništvu. Iste morajo biti zapečatene ter sestavljene v smislu § 3 občnih in § 6 posebnih zgradbenih uvetov, predmet mora biti imenovan, kakor v razglasu; z njimi mora se položiti 5 odstotkov varščine in sicer od vsega odobrenega zneska, toraj ima znašati ista 1280 gld 54 kr.

Trško predstojništvo v Žužemberku,
dné 10. decembra 1891.

Franc Florijančič.

Zagovor.

Na poslano „Svarilo“ v „Dolenjskih Novicah“ z dné 15. nov. t. l. št. 22 odgovarjam v čast svoje trgovine sledeče:

Pri meni kupljene peronospera brizgalnice od kmetijske podružnice v Mokronogu, so bile naročene od ravno iste tvrčke (firme) od katere sem mnogo brizgalnic prodal drugim vinogradnikom v popolno zadovoljnost in priznanje.

Da so pa bile brizgalnice Mokronoški kmetijski podružnici nepovoljne, kriva je tukaj neznanost vporabljenju kjer pridejo ljudje, kateri niti pojma nimajo o snaženju, tem manje pa o pravilni rabi stroja. Po vsaki rabi se mora sesalka (pumpa) izčistiti in posušiti.

Sprevidi se to, da se ni ravnalo pravilno pri štirih brizgalnicah in so morale biti po vsaki rabi popravljene; take poprave pa ne more izvrševati vsak navadni ključar (šlosar), ampak treba je tu zvedenega „Monteur-ja“.

Da bi pa tovarna (fabrika) v svojo škodo in dobro ime (Renomé) le meni malenkost štirih brizgalnic poslala, ne bodi obeden človek niti odobraval, tem manje pa verjel. S tem mislim, da sem dovolj povedal slavni podružnici v Mokronogu na njeno „Svarilo“ in sem jej jako hvaležen za njeno priporočilo. Pristavljam še, da jaz nisem „Peronospera-Spritzfabrikant“ in tudi ne „Klempner“.

Krško 21. novembra 1891.

H. Stanzer,

trgovec z mešanim blagom.

(237)

Prodaja železnine.

Vsled prenehanja knez Auerspergove železninske tovarne na Dvoru, prodali se bodo od sedaj nadalje vsi zaostanki železnine tudi na drobno in sicer po g. Wallašku na Dvoru. (245—1)

Zahvala in priporočilo.

Podpisani uljudno naznanja, da bo s 1. januarjem 1892 zapustil gostilno v Kalčičevi hiši ter se ob enem zahvaljuje vsem svojim p. n. gostom za v njega stavljeno zaupanje in obilen obisk.

Nadalje pa tudi naznanja slavnemu občinstvu, da bode prevzel s 1. januarjem 1892 gostilno v Skabernetovi hiši ter si vedno prizadeval svojim gostom z najboljšo jedjo in pijačo točno in v njih zadovoljnost postreči.

Rudolfovo, 14. decembra.

Valentin Žura,

gostilničar.

(248—1)

Hrastov les,

150—250 dreves, stoječ, pripraven za žago, švelarje, stavbe, itd. je na prodaj po jako nizki ceni. Janez Boben, posestnik v Stranski Vasi, hišna št. 7., pošta Semič. (242—1)

(231—3)

V hiši štev. 43

v Novem Mestu ste dve prijazni stanovanji z vso hišno opravo takoj za oddati; jedno obstoji iz jedne sobe, drugo iz dveh sob — Več se izve ravno tam.

GOSTILNA

v hiši št. 75 na glavnem trgu, v Novem Mestu se oddá s 1. jan. ali pa tudi s 15. junijem 1892 v najem. Več pové A. Rajec urar v Novem Mestu. (201—5)

Rudolf Smola

otvoril je delalnico za mizarstvo v lastni hiši ob veliki cesti poleg Grma in se priporoča slavnemu občinstvu za cenjena naročila pri stavbah, kakor tudi za hišno opravo. (218—4)

Tvrčka

A. Zwenkel in dr.

Sevnica, Štajersko,

priporoča dobre gabrove in bukove kopita in sicer:

moške par od 35 kr. naprej,

ženske komad „ 17 „ „

otročje „ „ 13 „ „

kakor tudi polena za škornje (Stiefelhölzer) po najnižji ceni. (228—3)

Hiša na prodaj!

Pepina Turk v Rudolfovem hiš. št. 18, prodaja iz proste roke hišo s tremi sobami, kuhinjo, vrtom in hosto. Kupna cena vsega je 1200 goldinarjev. (216—3)